

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

<p>Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.</p> <p>Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.</p> <p>Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—</p> <p>Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>Szentkirályi-utca 28b. sz. a.</p> <p>(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A hirdetések árszabálya:</p> <p>A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.</p> <p>Egyéb hirdetéseknek:</p> <p>egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.</p> <p>fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4</p> <p>A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.</p> <p>A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
--	--	--

Elnöki jelentés az országos bizottság működéséről.*

Főmagasságú Bibornok, Hercegeprimás és Ersek Úr, Kegyelmes Uram!

Kiváló örömmre szolgál az, hogy az Eminenciádtól az én csekélységem vezetésére bízott kath. tanítói országos bizottságnak legutolsó évi működéséről örvendezettő jelentést lehet szerencsém Eminenciátdhoz a kellő adatok beérkezése után, ezennel hódoló tisztelettel betérjeszteni.

Ez az alázatos jelentés arról fog Eminenciád és a magas püspöki-kar előtt bizonytságot tenni, hogy országos bizottságunk az alapszabályokban körvonalozott feladatához hiven, éberül órkodik a maga hivatáskörében a kath. iskolák jogai fölött és tevékenyen működik közre a kath. oktatás továbbfejlesztésére.

Mindenekelőtt arról kell Eminenciád előtt szólanom, hogy kath. tanítóságunk a múlt évi augusztus 14. napján Eminenciádtól kegyesen jóváhagyott tárgysorozattal és báró Hornig Károly, veszprémi püspök úr ő nagyméltóságának védőelnöksége alatt a magyar kath. tanítóság kilenczszázados multjához méltó lelkesedéssel és eszmei tartalommal ünnepelte meg az egyetemes kereszténység tizenkilenczszázados és a magyar kereszténység kilenczszázados jubileumát. Fölbeesületlen hatással volt e jubiláris diszgyűlés a megjelent, közel 300 tanító és tanítónő lelkére, mert a gyűlés folyamában a kath. szent vallásunk fonsége mellett fölhangzott gyujtó beszédek hatására alatt támadt lelkesedés olyan ellenállhatatlan erővel ragadta meg a sziveket, hogy ezek szívtől hitükben csak megerősödvé, a nemes munkán megacézolva távozhattak a gyűlés terméből. Ebben a hithideg korban és a kath. vallásra

* Dr. Steinberger Ferencz kanonok, a kath. tanítóok országos bizottságának egyházi elnöke e jelentést terjesztette a bizottság működéséről a biboros-hercegeprimás ő főmagassága elé az alapszabályok értelmében.

nézve ádáz időkbén fölrazni a sziveket és a kath. ügyek iránt az érdeklődést ébren tartani, nem jelentéktelen dolog a szívek buvára előtt.

A mondott jubiláris gyűlés lefolyásáról fölvetett jegyzőkönyvet I. alatt van szerencsém Eminenciátdnak, jóváhagyó kegyes tudomásvétel végett hódoló tisztelettel mellékelni. Különösen e jegyzőkönyvnek 12. pontjára bátorodom kérni Eminenciátdnak alapszabályaink 19. §-a értelmében való kegyes megerősítését.

Másnap, augusztus 15-én résztvett a kongresszus tagjainak legnagyobb része a magyar kath. egyháznak Esztergomban nagy lelki épülésre megtartott jubiláris magasztos ünnepén, a melynek imponzáns lefolyása természetszerűleg fokozta a kongresszus tagjainak az egyházhoz való ragaszkodását. Hálásan kell itt megemlékezni az esztergomi méltóságos főkáptalanról, a melynek szívesen, magyar vendégszeretettel látott vendégei voltak a kongresszus tagjai. Valamint hálával kell adóznunk báró Hornig Károly, veszprémi püspök úr ő nagyméltóságának, a ki a bennünket Esztergomba szállító vasúti különvonatnak és egyéb kongresszusi költségeknek fedezésére 1200 koronát volt kegyes adományozni.

A nevezett tanítói kongresszus nemcsak lelkesedéssel és a sziveket megtermékenyítő ünnepléssel töltötte ki e nagy napokat, hanem gondos előkészítés után hozott határozataival hozzájárult a kath. oktatásügy fejlesztéséhez is.

Foglalkozott e kongresszus — a hazai kath. tanító-egyesületek véleményeinek meghallgatása után — az ú. n. állami tanképesítés kérdésével, vagyis azon törekvéssel, hogy a tanítói pályára igyekvő összes egyéneknek csakis az államkormány által kinevezett egy vagy több központi bizottság adhasson a tanításra való följosogitást, vagyis tanítói oklevelet. A kongresszus az egyháznak egyik sarkalatos iskolaügyi jogát látna elkobozva, ha ez a törekvés valóban törvényerőre emelkednék; miért is az I. alatt borított jegyzőkönyv 8. pontja szerint, valamint az 1900 november 13-án tartott tanácsülésünkről fölvetett

és ide 2. alatt hódoló tisztelettel borított jegyzőkönyv 6. pontja szerint elhatározta a kongresszus, hogy a kérdést egész terjedelmében fellelő emlékiratban járul alázattal a nagyméltóságú püspöki kar elé, hogy e magas testület tiltakozó szavát fölemelje, ha a mondott törekvésnek törvényerőre való emelése megkíséreltetnek. A kongresszusnak az állami képesítés kérdésében szerkesztett emlékiratát 3. alatt van szerenyesen hódoló tisztelettel esatolni.

Foglalkozott továbbá a kongresszus az 1. alatt borított jegyzőkönyv 9. pontja és a 2. alatt esatolt jegyzőkönyv 6. pontja szerint az 1891. évben tíz evre szentesített XLIII. t.-cz., a tanítói nyugdíjtörvény módosításával is, a mely kérdést a hazai kath. tanító-egyesületek véleményeinek kikérése után már az 1899. évben tartott országos bizottsági közgyűlésünk is letargyalta. A kongresszus az említett nyugdíjtörvénynek különösen azon pontjait találta sérelmeseknek a tanítószágra nézve, melyek *a)* a szolgálati idő kezdetére és tartamára; *b)* a nyugdíjösszegnek megállapítására; *c)* a járulékok mennyiségére; *d)* az özvegyek és árvák segély- és gyámpénzének megállapítására és *e)* az alap kezelésére vonatkoznak. A kongresszus a tanítószág méltányos ohajait a 4. alatt hódoló tisztelettel esatolt emlékiratban foglaltatá össze és azoknak a törvény nonsokára remélhető módosításánál való érvényesítésére a legmélyebb tisztelettel kéri a nagyméltóságú püspöki karnak legmagasabb támogatását.

Tárgyalás alá került a kongresszus folyamán az 1. alatt borított jegyzőkönyv 10. pontja szerint az állami tanítóktól élvezett, de a nemállami tanítóktól megtagadott vasúti kedvezményes jegy kérdése. A kongresszus az 5. alatt hódoló tisztelettel esatolt kérvényében arra kéri alázattal a nagyméltóságú püspöki kart, hogy a kath. tanítók és hitoktatók számára nyújtandó kedvezményes vasúti jegyek tárgyában az 1) alatt mély tisztelettel meldekelt kérvényt és a kérelem megokolását tartalmazó és 2) alatt esatolt memorándumot a m. kir. kereskedelemi miniszter úrhoz pártoló záradékkal áttenni méltóztassék.

Az 1. alatt esatolt jegyzőkönyv 11. pontja szerint határozatot hozott a kongresszus a humánusabb gondolkodásnak minden időben tárgyát képező és a kath. iskolaügy megerősödésére szolgáló ügyben, a kath. tanítóképző-intézetek tanárainak nyugdíj-ügyében is. A 6. alatt hódoló tisztelettel esatolt emlékiratban az az iránt való kegyes intézkedésre kéri meg alázattal a kongresszus a nagyméltóságú püspöki kart, hogy a tanítóképzőket föntartó azon egyházmegyék, melyek e képző-intézetek tanárainak nyugdíjáról még nem intézkedtek, az 1894. évi XXVII. t.-cz. által a nem-állami tanárok részére létesített nyugdíjintézetbe belépjenek, a mi által nemcsak tanáraink nyugdíjellátása a méltányosságnak megfelelőleg és véglegesen lenne rendezve, hanem ez egyházmegyéknek a «Ratio Educationis»

290. §-án alapuló nyugdíjkötelezettségei kevesévi áldozattal az országos nyugdíjintézetre lennének hárihatók.

Országos bizottságunk, mely a nagyméltóságú püspöki karnak szerenyes tanügyi közege lehetni, mindig kiváló gonddal kíséri a hitoktatásügyet, mely az iskoláknak velejét, a valláserkölesi nevelést van hivatva biztosítani nagy áldozatokkal föntartott tanintézeteinkben. Miért is az országos bizottságunk kebelében alakított «hitoktatói szakosztály» az ide 7. alatt hódoló tisztelettel borított jegyzőkönyv 1. pontja szerint 1900. évi november hó 14. napján tartott ülésén foglalkozott a polgári iskolák hitoktatásügyével, a napirenden lévő polgári iskolai reform alkalmából.

Hitoktatói szakosztályunk a tervezett polgári iskolai reformot, a mely szerint az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. rendelkezésével életbe léptetett négy osztályú polgári fiúiskolai fölé állítandó három evfolyamú, úgynevezett felső polgári iskolában, mely a tervezett szerint ezer és ezer, az értelmiséghez tartozó egyéni, jegyzőket, hivatalnokokat stb. fog kibocsátani az életbe, ezen számos életpályára előkészítő iskolában a vallástan tanítása heti 1 órára szoríttassék, ezt a reformot a legfőbb tantárgyra nézve sérelmesnek és a közéletre nézve veszélyesnek találta. Miért is a 8. alatt hódoló tisztelettel esatolt emlékiratban esedezve kéri szakosztályunk a nagyméltóságú püspöki kart, hogy emelje föl hatalmas szavát az ellen, hogy a létesítendő felső polgári iskolában a vallástanításon a tervezett sérelem megtörténhessék.

A mondott hitoktatói szakosztály, melynek legnagyobb részt a székesfőváros kath. hitoktatói voltak a tagjai, a 7. alatt mély tisztelettel esatolt jegyzőkönyv 2. pontja szerint saját, sok évi tapasztalata után, mint mélyen fájlalni való tényállást jelezte azt, hogy a most használatban lévő hitoktatási tankönyvek a mai pedagógiai fejlettség- és ízléstől való elmaradottságuk és magyartalan, rossz nyelvezetük miatt inkább nehezítésére, mint könnyítésére vannak a hitoktatásnak. Miért is a valláserkölesi nevelés hatalmas tényezőjeként szerepelni hivatott hitoktatás emelése czéljából nagyon elérkezettnek látja az időt, hogy mai hitoktatási tankönyveink gyökeres revízió alá vétessenek. És hogy a szakosztály ez erdemben mindjárt egy lépést is tegyen előre, megbizta a szorosan hitoktatással foglalkozó tagokat, hogy a népiskolákban használandó hitoktatási tankönyveket a mai pedagogia igényeinek megfelelő átdolgozás végett tegyék beható tanulmány tárgyává. A széles mederben és rendkívüli lelkesedéssel folytatott vitaközásnak végeredménye az a határozat lett, hogy a szakosztály a kath. tanítók országos bizottságának 1898. évi augusztus 19-iki nagygyűléséből a nagyméltóságú püspöki karhoz alázattal intézett kérését megújítva, ezenel hódoló tisztelettel és a legnagyobb alázattal arra kéri meg Eminenciádat és a nagyméltóságú püspöki kart, hogy a ma használatos hitoktatási

tankönyveknek átdolgozását, illetve a mai pedagógiai igényeknek megfelelő új tankönyvekkel való kicserélését legkegyelmesebben elrendelni méltóztassanak.

Az országos bizottság lelkes munkásságáról tanuskodó és tölem kath. közoktatásügyünk odaadó szeretetével előadott ezen alázatos jelentésemet, valamint az abban foglalt és a kath. iskolaügy erősödésére ezélező alázatos kéréseinket Eminenciádnak atyai kegyeibe és magas figyelmébe ajánlva, Eminenciádnak szent bitorát esőkölv, hódoló tisztelettel maradok

Nagyváradon, 1901 márczius 10.

Eminenciádnak legalázatosabb szolgálója:

Dr. Steinberger Ferenc,
kanonok, a kath. tanítók országos
bizottságának egyházi elnöke.

Engedjétek játszani a gyermeket!

Sajátságosan van berendezve az emberi szív: gyönyörködni tud a nyíló virágok szinpompájában; elmereng egy-egy fakadó rózsabimbó szemlélésében és ha oly virágot lát, mely már bontogatja szirmoeskáját, de valami betegség miatt időelőtt lehullani kénytelen, úgy összeszorul a szíve.

Ha virágokat látok, gyermekek jutnak az eszembe és elgondolom: a virágot ápoljuk, gondosan őrizzük és olyan helyre ültetjük, hova oda-talál a napsugár; a gyermek sem más, mint egy kis virág és mégis hányszor elhanyagoljuk és nem nagyon törékszünk arra, hogy életét arányos sugárral árasztza el a nap. Mert édes álom az eszemben, hogy a gyermeket madár esicsérgése keltegeti, napsugár ébreszti és az esti szellő altatja el. A gyermeknek is van rendes napi munkája, mit elvégezni kénytelen; van kötelessége, melyet etnem mulaszthat és ez szükséges is, mert apró-donként kell hozzá szoktatni ahhoz a nagy földadathoz, mely reá az életben vár. Fokozatosan kell haladni fölfelé, mert a ki ezt elmulasztja, vétkezik a természet törvényei ellen. Azért nem szabad az iskola küszöbét először átlépő gyermekeket komor, szigorú arccal fogadni, mert a ki ezt teszi, azok közé tartozik, kik elvonják a gyermek életétől a napsugarakat.

A hat éven aluli gyermek a nap jórészét játékkal tölti el; ezt a gyönyörűséget ne vonjuk meg tőle egészen az iskolában sem. Engedjük meg neki, hogy nálunk is nevetessen, hogy nálunk is kedvet lelje valamiben. Az örömtől sugárzó szemek, a dalos, esicsérgő ajkak maradjanak meg továbbra is a gyermek tulajdonának!

Engedjétek játszani a gyermeket! Hallgassátok meg mit beszél saját gyermekkorotokról szíve-vel! Úgy-e elmondja, hogy nektek is gyönyörűséget okozott, ha futkoshattatok a puha, zöld fűben és bekialtozhattatok az erdő mélyébe: «Kakuk!» És mondjátok meg, nem volt-e már olyan perce életeteknek, mikor szívesen meg-futottok volna a fűzfa-sípót? És nem néztek-e

vagyakozva arra a gyermekre, ki gondtalanul fűzi koszoruba az illatos ákácsvirágokat?

Kinek kebelében érző szív dobog, nem vonja meg a gyermektől táplálékát; a ki pedig a gyermeket megérteni nem tudja, annak növendékei nem sok örömet találnak a játékban akkor sem, ha teljesül is ez a rég óhajtott kívánság: «Játszszanak az iskolás gyermekek!» Azt mondtam, kívánság. Igen, eddig csak az. Nem mindenütt játszanak ma még az iskolás gyermekek. Egyik helyen elhagyják azért, mert nincs külön játszótér; másutt meg azért, mert azt hiszik: «Minek? Téli hónapokban úgy sem lehet velük játszani, arra a néhány hónapra meg nem is érdemes őket tanítani, mit a szabadban fölthetnek». Pedig azok, kik így gondolkoznak, nagyon, nagyon csalódnak! Először is, télen is lehet játszani, másodsor, igenis érdemes őket tanítani arra az időre is, mikor a szabadba mehetnek. Hiszen, ha olyan játékot tanítunk be, miben a gyermek kedvét leli, évről-évre örökségül marad a többi gyermeknek is. Pedig, ha keresünk, de sok ilyen játékot fogunk találni! Ne várjunk arra, míg téli játszóhelyet állítanak föl az iskola mellé, mert ezt mi alig fogjuk megérni! Igaz, hogy ez jó lenne és munkánkat nemcsak könnyebbé, de sikeresebbé is tenné, de szomorú volna, ha addig nem lehetne játszani.

Attól ne féljünk, hogy a játék miatt elhanyagolják komoly munkájukat! Ellenkezőleg, éppen ez fog bennünket segíteni, hogy az eddigi játékos kezecskét kiesinyenkét munkás, dolgos kéz-zé varázsolhassuk. Arra pedig találhatunk módot, hogy addig is játszhassanak a gyermekek, míg kénytelenek vagyunk a szobát őrizni. Keressünk olyan játékokat, melyek fölvidítják a gyermeket a nélkül, hogy pórt vernének föl, vagy rendetlenséget okoznának vele.

Találunk ám ilyeneket eleget! Mennyire szeretik a gyermekek a gyűrűkeresőt. Ezt pedig úgy is lehet játszani is és így érdekes, nagyon szeretik a hangtalálót is. Van ilyenféle játék több is és nagyon jók a különféle fej-, kar- és kézgyakorlatok, mert a gyermek mozoghat is. Nem ismerek olyan gyermeket, ha egészsége jó, hogy kedvvel ne venne részt az ilyen testgyakorlatokban.

Pedig ezt megtehetjük téli játszóhely nélkül is. Azt is tudjuk, hogy a gyermek milyen örömmel hallgatja a mesét. Hát ezt nem adhatnók meg neki télen is? Nem tudnánk mi olyan meséket találni, melyekkel gyönyörködtetjük őket és egyúttal bevessük lelkükbe a szépet, jót és hasznosat? És a dalocskákat, versikeket milyen örömmel mondogatják utánunk a gyermekek. Ezek mind-mind jók a téli hónapokra. Csak arra vigyázzunk, hogy mindenből a jót választjuk ki. A játék, dal, mese és vers legyen a gyermek lelki világához illo és nevelői szempontból is kifogástalan.

Olyan iskola meg igazán nem sok van, melynek legalább egy kis udvara ne volna. Így a tavaszi és nyári hónapokban jóakarattal könnyen

játszhatnak gyermekeink és eképpen megőrizhetjük lelküknek üdeségét, adhatunk szívüknek fényt, napsugarat elegendet.

A gyermek már veremérsékleténél fogva is mozgékony. Miért kényszeríténök őt a hosszas egy helyben maradása, mikor a mozgás egészségi okból is hasznos? A gyermek munkája elég nagy, engedjük meg, hogy olykor-olykor szórakozzék is. Ne mondjuk, hogy könnyen elviselheti azt a néhány órát, mit az iskolában kell töltenie. Gondoljunk arra, hogy a gyermekevek nagyon gyorsan mulnak, ne raboljuk el hát tőle a jövedvet; ne szakítsuk le arczáról a vidámság rózsjait, ezt meg nélkülünk is elvégezheti a sors. Nem kell a játékot a többi tantárgy rovására gyakorolni és nem is kell órarendbe főlvenni. Van es lesz is olyan idő, mikor néhány perczet arra is számhatunk. Hiszen régebben a testgyakorlatra sem fordítottak időt és most, mikor ezt mindenütt végzik, mennyivel maradnak vissza a tanulásban a gyermekek?

Azt elismerjük, hogy a testgyakorlatok jók és hasznosak; de azt is el kell ismernünk, hogy ezek a gyermeket nem gyönyörködtetik úgy, mint a játék és mese, azért sem egyiket, sem másikat elhanyagolni nem szabad. Ezekkel nemcsak örömet okozunk neki, de közelebb is vonjuk őt magunkhoz, bizalmas lesz hozzánk és így közlekenyebb is. Kitarja előttünk lelkét és enged bennünk olvasni ebből a rejtelmes könyvből, mely olyan sokak előtt titok marad.

Adjatok meg hát a fényt, derűt, ragyogást annak a szívnek, melynek később úgy is lesznek boris nappjai: engedjétek őt örülni, vigyétek ki a rét pázsitjára, a mezők illatos viragai közé és ha ezt megteszitek, legyetek meggyőződve: Nyugodt, derült napokat ad a jó Isten azoknak, kik megáranoyozzák a gyermek életet.

Sopron-Ujlak.

Oszoly Jolán.

Az Olvasmány tárgyi kezelése.

A vallás-erkölcsi érzelmeknek lélektani alapon való kifejtése utáni részletezendő, hogy a tanítás, mint meggyőződést keltő legfontosabb nevelési eszköz által az osztályon, katolikus népiskolák harmadik és negyedik évfolyama számára szerkesztett Mócsy-Petrovics-Schultz-féle «Első olvasó- és Tankönyv» «Egyik év»-nek, mely olvasmányai alapján mily nemek fejleszthetők vagy mily ellentétes utamatandók meg ezen érzelmeknek és legalább néhány, ezen czélra legalkalmasabb reálolvasmány kezelésénél mily gondolatmenettel menjen ez véghez?»

Mielőtt értekezésem tulajdonképeni tárgyának bővebb fejtegetését és részletezését megkezdeném, nem mulaszthatom el, hogy a vallás-erkölcsi nevelés fontossága és hasznáról — hábár röviden is — meg ne emlékezzem; annál is inkább, mivel a jelenleg fővilágosultnak nevezett századunkban, éppen a vallás-erkölcsi nevelés, mint az emberiség legnagyobb kincse, a társadalmi rend fűntartója, az emberi boldogság forrása, az ellentábor hívei által mindinkább háttérbe kezd szoríttatni.

Hogy pedig a vallás-erkölcsi nevelés ezen háttérbe szorítása is attól a gyermeki szívnek való megfosztása a társadalmat mennyire veszélyezteti, azt eléggé bizonyítja a törvénytörések bűnügyi statisztikája, nem különben a hírlapok öngyilkossági- és a vallás-erkölcsstelen ifiúságnak különféle «hósteiteivel» telített újdonságai.

Ne szaporítsuk tehát még jobban ezen boldogtalanok számát a vallástalan elvek hirdetése által, hanem oltuk a gyermeki fogékony szívbe a vallás-erkölcsi érzelmek fejlesztésével a hitet, valamint az evvel kapcsolatos erényeket és akkor bizonyára oly kincseket osztogatunk, melyeknél drágábbat nem hordhat a kebel.

Plató azt mondja: «Az állam legszilárdabb támasza, polgárainak vallás-erkölcsiségében és erényeiben keresendő. A vallás-erkölcs és Istenben való hit azon főszköz, mely által a gyermeket a jó választására vezetjük és a rossznak megutálására képesítjük».

Az eddigiekkel indokoltam a vallás-erkölcsi nevelés fontosságát és annak úgy a társadalom, valamint az egész állami jólétre való befolyását, vizsgáljuk már most az ezen nevelésből fakadó érzelmek mikénti keletkezését és levezetését.

Az érzelmek a lélektan szerint minőség, erő és nemre nézve osztályoztatnak. Miután pedig az érzelmeknek minőség és erői szempontból való részletezése nem tartozik szorosan értekezésem keretébe, azért áttérek inkább azoknak nemi szempontból való vizsgálására.

Nemre nézve az érzelmek ezen három fő forrásra vezethetők vissza: u. m. igaz, szép és jó. Az igaznak érzelmét más szóval még értelmi értelemnek is nevezzük, mely leginkább az igazság szeretetében találja kifejezését; míg a szép értelem a szépnek szeretetében — mit leginkább a természet és művészet nyújt, — nyilvánul.

A jónak értelem pedig, a szellemi és erkölcsi javak, mint pl. szabadság, becsület és boldogság stb. szeretetében áll: s mindezek azután a vallás-erkölcsi értelemből fakadnak.

A vallási érzelmekhez tartoznak leginkább: a hit, remény, szeretet, az Isten félelem, imádása, az Isten iránt való hála, engedelmisség és szent akaratóban való megnyugvás stb; míg az erkölcsiekhez különösen: az igazságosság, alázatosság, őszinteség, jámborság, szelidség, ártatlanság, szemérmesség, türelem, önmegtagadás, békeség, szabadság, hazaszeretet, becsület, jog, részvét, hála, tisztelet, kegyelet és kötelesség-értelem. Mivel pedig a vallás és erkölcs egymással oly szoros viszonyban állanak, hogy azok egymást mintegy kiegészítik, sőt egymástól elválasztva nem is képzelhetők, mivel a ki vallásos, az rendesen erkölcsös is és viszont a ki erkölcsös, az vallásos is, azért ezen érzelmeket is együttvéve, vallás-erkölcsi érzelmeknek nevezzük.

A vallás-erkölcsi szellemben való nevelés képezi azon válaszfalat, mely az ellentábor és köztünk van; mert míg azok az erkölcsi törvényeket nem a vallási elveken alapulóknak, vagyis

ezektől egészen függetleneknek állítják és a vallást csak mint szükséges rosszat tekintik, addig mi az egész nevelési eljárásunkat erre építjük.

Valamint oktatást nevelés nélkül, úgy nem képzelhetünk erkölcsiséget vallás nélkül és viszont.

Ha mi oktatásunkat nem vallás-erkölcsi szelvényben vezetőnek és nem ezt tekintenénk tanításunk köz- és kiinduló pontjául, mely körül a tantárgyak mindegyikének forogni és kiindulnia kell, akkor mi egyszerűen tanítók, de nem nevelők is volnánk; ezen esetben pedig iskolánk egy oly üvegházhoz hasonlítana, melyben csak ízetlen gyümölcs és illat nélküli virágok teremnek. Míg a népnevelő lehet szobrász, addig a tanító csak kőfaragó.

De most tartsunk egy kis szemlét azon nevelési eszközök fölött, melyek a vallás-erkölcsi nevelés és az ebből fakadó érzelmek fejlesztése és megszilárdítására döntő befolyással vannak és a melyeknek helyes és okszerű használata mellett ezen magasztos célt elérhetjük.

Ily nevelési eszközökül tekinthetők: a szoktatás, példa, de leginkább a meggyőződést keltő nevelőoktatás.

A két első vagyis a szoktatás és példa inkább, sőt első sorban is a házi nevelésben játsza a főszerepet; míg az oktatás, mint ezen nevelési tényezők harmadika és legfontosabbika, szorosan az iskola feladatához tartozik; úgy azonban, hogy emellett a házinevelésnek két fő eszköze, t. i. a szoktatás és példa itt sem mellőzhető; mivel az iskola legtöbb esetben a házinevelés hiányait pótolni, annak ferdeségeit és kinövéseit esiszolni is hivatva van. (Folyt. köv.)

Fegyvernek.

Petrascius Imre.

Miképen kell a gyermekben a kötelességérzetet

a) fölébresztetni, b) azt maradandóvá tenni.

A népiskolának egyik első rangú hivatása abban áll, hogy növendékeit a reájuk ható életviszonyokra előkészítse s fölfegyverezze: Hogy mily eredménnyel teljesíti a népiskola feladatát, a növendékeknek azon képessége mutatja meg, hogy mekkora rátermettséggel tudják magukat beillesztetni a társadalomba, melynek tulajdonképpen akkor válnak tagjaivá, mikor a cselekvésüknek közvetlen irányzása alól fölszabadulván, természetes, de fegyvermezett hajlamaiknak nyilvánulása önálló elhatározás szerint történik.

Az élet maga is nevel, oktat; de mielőtt sajátos módjával, eszközeivel kiformálná, megedzené az embert, erős próbára teszi annak erkölcsi erőt, jellembeli szilárdságát. A ki az élet próbáját úgy állja ki, hogy erkölcsi súlya nem ingorog, azon az iskolai nevelés remekelt; de még az is dicséretes eredmény, ha az erkölcsi egyensúly meginog ugyan, hanem a lelkiismeret érzékenysége az erkölcsi belátás üdvös reakciója révén a morális alap aratja a diadalt.

Az ismeretek elsajátítása jögczímét ad, hogy

a társadalomban munkakört, pozíciót foglalhassunk el, de nem ment meg a küzdő élet támadásaitól s a mi főbb dolog, nem védelmez azok ellen. A léleknek másnemű tulajdonságára van szükség, hogy e támadásokat ellensúlyozhassuk. A tanítás fejleszti az értelmet s ismertet nyújtva az embert önfentartásra képesíti, rendeltetése felé irányítja; de a tudás, a becses lelki kincs egymagában olyan, mint a téli nap sugara, fényes, de nem meleg, ragyog, de nyomában nem kél virány, életet lehelő tenyészet. A tudásnak szüksége van szárnyra, mely fölfelé röpitse; termékenyítő melegre, hogy meggyőző hatásával átalakítson; erőre, hogy eszmei bőségéből a jót és igazat esüggedés nélkül tudja átültetni a köztudatba. Az iskolai képzettségnek, az értelmi fejlettségnek pedig e tulajdonságokat nem adhatja meg más, mint a jó nevelés eredménye, az erkölcsösség. Csakis e tulajdonság képes az ismeretgazdagságnak igazi értékét, hatékony erőt biztosítani s az embert erős fegyverrel támogatni az étellel folyó küzdelemben.

Az erkölcsi tulajdonságok között, melyek az embert rendeltetésének könnyebb betöltésére s küzdelem eredményes folytatására képesítik s melyek az értelmi súlylyal párosulva bennünket a társadalomban kiváló helyre emelhetnek, egyik legelső, legfőbb tulajdonság a kötelességérzet. E fogalom alatt azonban nem szabad csak a választott, vagy a körülményektől reánk rótt munkakörnek betöltésére, vagyis a szorosan vett kötelességnek teljesítésére irányuló készséget érteni. A kötelességérzet bővebb tartalmu fogalom, mely a hivatás betöltésére hajló készsége kívül magában foglalja alázatos megadásunkat Isten s az ő kijelentett akarata iránt, meghódulásunkat azon természetes viszonyok előtt, melyekbe születésünk szüleinkkel, családbeliünkkel helyezett, engedelmisségünket mindazon tényezők iránt, a kik s a melyek az isteni törvények s ezek befolyása alatt fejlődött jöszökások szerint földi boldogulásunkat irányítják, alkalmazkodásunkat mindenki iránt, kikkel életünk folyása érintkezésbe, viszonyba hoz.

A kötelességérzet nagyon szükséges erkölcsi tulajdonság, melynek fölébresztése és fejlesztése nélkül szilárd erkölcsi alap nem képzelhető. Oly erkölcsi gazdagság, melyet a kötelességérzet nem foglal bele a maga erős keretébe, olyan, mint a tűz fénye, mely addig világít és melegít, míg gondos kezek táplálják gyúlékony anyaggal s mihelvt reá bizzák a saját tevékenységére, elhamvad, kialszik. Ellenben a belsönkbe, meggyőződésünkbe, hogy úgy mondjam, lényünkbe oltott kötelességérzet örök tűzforrás, mely indít a jóra, erősít a szeretetre, a megbocsátásra, ösztönöz az engedelmisségre.

I.

A kötelességérzet fölébresztésének módszere összhangzó legyen az érzelmek lényegével s

alkalmazkodjek a kötelesség-érzet fejlődési rendszerehez.

Valamint az értelemfejlesztés sikerének lelke a tervszerűség, ép úgy figyelemmel kell lenni a módszertani tulajdonságra az érzületek fölébresztésénél is. Ha az iskolai nevelés bármely erkölcsi tulajdonságát önálló egésznek vesz s mint ilyenek fölébresztésére alkalmazza a nevelés eszközeit, ezelt téveszt. A gyermek erkölcsi világában ép úgy meg kell keresni és tartani az egyes erkölcsi tulajdonságok között az egymásból való fejlődés fokozatát, mint az értelmi képzéssel az ismeretek egymás utánját. Ép azért valamely erkölcsi tulajdonságnak fölébresztésére, a gyermek erkölcsi világába leendő beillesztésére gondolni sem szabad addig, míg az erkölcsi fejlődés sorrendjében a fölébresztendő érzülethez el nem jutunk. S e szerint a nevelés sikerét kockáztatnánk, ha az iskolai nevelés első fokán azonnal a kötelesség-érzet fölébresztéséhez fogunk, addig, míg ez érzület megismerhetésére nincs meg a főkékonyság az erkölcsi alap.

A kötelesség-érzet fölébresztésére első nevelői felendő az erkölcsi alap megteremtése. Ez pedig úgy eszközölhető, ha a gyermek lelkét az érzéki észrehevés mellett főgőcönnyá teszszük a szellemi észrehevésre s egyúttal fölébresztjük lelkében azon érzeteket, melyek az erkölcsi világrendnek alapját képezik.

Az érzéki észrehevésnek produktuma a képzet, mely több hasonló képzetből fogalomná, majd ismeretlé alakul. A szellemi észrehevésnek produktuma, az érzület, mely a nevelés fejlesztő erejével erkölcsi érzetté majd több erkölcsi érzettel egyesülve erkölcsi képzéssé emelkedik. Az első feladat a gyermek értelmi világát, az utóbbi pedig kedélyvilágát érdekli. E szerint a szellemi észrehevés iránti főkékonyság fejlesztésére a gyermek kedélyére hatni a fődolog. A kedély a lélek érzékenysége a külvilág behatásának kellemes vagy kellemetlen volta iránt. A mint ez a hatás a lélek észrehevése előtt mintegy tudatosá válik, érzetté lesz. Ha ez érzet az érzékekre való közvetlen hatáshól eredt, érzéki érzetnek nevezetik. Ellenben ha az észrehevés képzetté alakul, vagy érzéki érzetté s csak ezután a léleknek működése, gondolkodása vagy ítélete folytán érdeklik a lelket kellemesen, vagy kellemetlenül, szellemi érzetnek mondatik.

Pl. A pusztaban eltévedt s faradtan bolyongó vandor forrásra bukkan. A víz látása fölkelti szomjuság-érzetét, mely érzéki érzet lesz. Földülvén a hűvös italtól, lelki működése reá irányítja gondolatát, mi lett volna belőle, ha e forrásra nem bukkan? Talán kidőlt, talán elveszett volna. Önkéntelen észébe jut, hogy az Isten vezérő keze juttatta a forráshoz. E tudat új erőt ad neki, vidámbbá teszi s felkölti benne a hála érzetét, mely szellemi érzet.

Vagy: Látok egy nyílt tekélyekkel borított mezitelen koldust. Ez észrehevés képzetté lesz, mely — ha nyomorult koldusról van szó —

talán mindig emlékembe idézi e szájalmas, de undort is okozó látványt. Tovább haladok, de képzet emlékemben tartja a képet s talán önkéntelen is reá gondolok, mily jó, hogy én nem vagyok a koldus helyében. Elképzelem, mily iszonyú fájdalmaim lehetneek s mennyire bánatana a könyörtelenek részvételtsége... Elkézdtem sajnálni a nyomorultat, s e szájalom könyörtelre serkent s a koldust megsegítem.

Íme a közvetlen szemlélet eredménye képzet vagy az undornak érzéki érzete lön. De e képzet hatása, mely kellemetlen volt, a lelki működés folytán átváltozott szájalomná, majd könyörtelletté, mely tulajdonság már erkölcsi érzet s így szellemi érzület.

Veszprém.

Gubicza Lajos.

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Az udvarhelyi r. k. esperes-kerületi tanítói egyesületi fiókköre f. évi február hó 4-én Farkaslakán tartotta teli gyűlést. A szentmise és «Veni-Sancte» után a majd nem teljes számmal megjelent testület a helybeli róm. kath. iskola egyik tantermébe vonult, hol elsőben Bajna Ferenc helyb. plébános tanított az V. osztályban a hittanból a «Bűsü-ről, majd Petress Gyula helyb. tanító tanított a IV. osztályban a nyelvtanból a «melleknévi igenév-ről. A gyakorlati tanítások után a gyermekek hazabocsátatván, idő Süller István szt.-tamási plébános-éknok tartotta meg a tőle már megszokott ékeshangú megnyitóját, melyben visszapillantást tesz a multba és összehasonlítást tesz az előhaladott tanügyi állapotnak jelenjével es hason előhaladásra bizdít a jövőben is. A testület zajos éljenzessel honorálta szeretett elnökének szép szavait. A mult gyűlés jegyzőkönyve fölolvastatván, minden észrevétel nélkül hiteltelítetett. Antal János szent-tamási kántortanító szavalt «után Mindszenty Gedeonnak «Szent istván végsőhá» című költeményét, Gál Imre szt.-királyi kántortanító fölolvastott íy ezimiel. «A lelkiismeret és fejlesztésére szolgáló eszközökről». Gyüresovecz Károly atyhai tanító előadta a «Bajos Jeremiás» című monológot s végül Gál Sándor, Kerezsy Lajos, Antal János, id. Gál Mihály és Gál Imre négyes szólamú eneketeket adtak elő. — Ot percznyi szünet után zárt ülésben a bírálatok ejtettek meg a következő eredményvel: mindkét tanítás dícséretesen sikerült, Antal János es Gyüresovecz Károly szavaltai jegyzőkönyvi köszönettel fogadtattak, Gál Imre fölolvastása elismeréssel es dícsérettel fogadtatott s szerző fölkeretett, hogy kitűnő dolgozatát valamely tanügyi lapban közölje; az enekelő-adóknak fáradozásukért köszönet nyilvánított s közreműködők fölkerettek ebből további munkálkodásra. Elnök előterjeszti az alsó-fehérmegyei róm. kath. tanító-egyletnek egy alakítandó egyházmegyei általános: «Az erdélyi róm. kath. egyházmegyei ált. tanítóegyesület» alapszabály tervezetét. — mely megelőzőleg a testület tagjai között körözve volt — tárgyalas, illetőleg a fiókkörnek esatlakozása tekintetében határozathozatal végett. Az előterjesztés folytán élénk es általános vita indult meg s végül a testület Gyüresovecz Károly következő indítványát fogadja el: «A testület az eszmet melegen üdvözli, az alapszabálytervezet általánosságban elfogadja s esatlakozását a maga részéről elhatározza, az alakuló gyűlésen magát képviselteni fogja, a mikor is kiküldöttét az ala-szabálytervezet részletiben való tárgyalásához utasításokkal felváltatja. Végül a testület az alapszabálytervezet részleteinek tanulmányozása es javaslatlétél végett Kerezsy Lajos es Gyüresovecz Károly tagoknak adta ki. A jövő gyűlés május havában Korondon lesz. A jövő gyűlés tárgysorozatának megállapítása után elnök a gyűlést berekeszti Gyüresovecz Károly, jegyző.

VEGYESEK.

A **Möcsy-szobor** céljaira m. rezius 1-től márcz 7-ig következő adományok érkeztek be a bizottsághoz: Balics Antal győri kanonok 10 korona, Mladomcsky Ignác győri kanonok 10 korona, Schröder palánkai esperes-plébános ivén: Schröder György 5 kor., Mifka Mihály 2 kor., Szőke Pál 2 kor., Kapp János 2 kor., Gausz Mihály 2 kor., Walter Rosamunda 2 kor., öz. Blázek Józsefné 1 kor., Zsigmond István 2 kor., Hepp Lajos 2 kor., Hepp Ferencz 2 kor., Antalcz Hugó 2 kor., Märzluft Mátyás 2 kor., Kleiner Adolf 6 kor., Fiedler Géza 5 kor., Gruber János 1 kor., Ribovicsz András 2 kor., Gárcsik Lajos 1 kor., Povischil Károly 1 kor., Kubesch Anna 1 kor., Tumbász Mária 1 kor., Tóth Márton 40 fill., Rutterschmid Mihály 40 fill., Tóth Jenő 50 fill., Reichheld Károly 2 kor., Feleddi Ádám 1 kor., Penning-Endre 1 kor., Eilfried Agost 1 kor., Fuchsz József 3 kor., Leszmeister Antal 2 kor., Schneider József 1 kor., Lacuzs Béla 1 kor., Denk Benedek 1 kor., N. N. 1 kor., Turnovszki Rudolf 5 kor., Schaffler Gyula 2 kor., Pfeiffer Alajos 2 kor., Schaffler Ferencz 1 kor., Steiner Ferencz 2 kor., Guetscher Károly 50 fill., Kleiner Nándor 1 kor., a pozsonyi társas káptalan 20 kor., Keszler Mátyás 2 kor., Jellinek Béla 2 kor., Steger Károly 1 kor., Winkler József 2 kor., Kederer Józsefné 2 kor., Winkler Károly 1 kor., Fehér Gyula 10 kor., Littvay Péter 1 kor., Falcr Jakab 1 kor., Agatity Boldizsár 1 kor., Berger Antalné 1 kor., Resch Ignác 1 kor., Mátrai Zsigmond 1 kor., Temunovich József 4 kor., Valentini Czecciana 1 kor., Huszár Erzsébet 1 kor., Kalesán János 1 kor., Lavay Nándor 1 kor., Sztohisics Márton 3 kor., Denk Emília 4 kor., Petényi József 1 kor., Czinkler Gyula 1 kor., Mayer Orasits Erzsébet 1 kor., Gráffl János eszterg. kanonok 5 kor., Dobozy János 2 kor., Kákonyi Ferencz 1 kor., Bugyáki János 1 kor., Burányi Ferencz 1 kor., Schauer Ferencz 5 kor., Becker Antal 2 kor., Pevny Demonkos 2 kor., Pevny Demonkos isk. gyermekei gyűjtése 4 kor., Fáth N. 2 kor., Antalcz Kálmán 3 kor., Kovács János 10 kor., Csapláros János 2 kor., Juhász Lukács 1 kor., Tóth András 40 fill., Kuluncsics Miklós utján a bajmoki tantestület tavalyi gyűjtése 5 kor., Bauer György 2 kor., Postpischl János 2 kor., Nogoly István praep. igazgató 10 kor., Holczinger József 5 kor., Székely Gyula 2 kor., N. N. 30 fill., N. N. 30 fill., öz. Tomasiés Róza 50 fill., Tomasiés Hermína 50 fill., N. N. 50 fill., N. N. 20 fill., Kancsár László 1 kor., Lindemayer János 2 kor., Kurcz Vilmos pléb. 4 kor., Vencell Antal kanonok 16 kor. 20 fill., Peber József kanonok 10 kor., dr. Való Simon kanonok 4 kor., Jeszenovics Felix pléb. 5 kor., Hernavek Gyula 3 kor., Binder Teréz 2 kor., Nagy Piroska 2 kor., Rózsa József pléb. 2 kor., Hinger Péter pléb. 4 kor., Dr. Kanyó Gyula 2 kor., Szauter Ferencz 2 kor., Szauter István 1 kor., Pánesics Jakab pléb. 5 kor., Majorossy János püspök kanonok 20 kor., Ludvig Gusztáv pléb. 2 kor., A közszombati főgymn. tanári kara 11 kor., Reckenstein Nándor 2 kor., Obert N. 1 kor., Titz N. 1 kor., Eijemann 1 kor., Schlegel Péter kanonok 3 kor., Beidl Alajos kanonok 10 kor., Kutsz András pléb. 4 kor., Körmöczy Ernő 2 kor., Rausch Mátyás 1 kor., Herberth János 1 kor., Kónesek János 1 kor., Kónesek Gizella 1 kor., Penninger Mária 1 kor., Konkoly István 1 kor., Kovácsics Máté praepost-pléb. 6 kor., Keltner Mihály káplán 2 kor., Luessich János káplán 1 kor., Walter Gyula 1 kor., Sterk József 1 kor., Spielvogel Rudolf 1 kor. — 367 kor. 80 fill., mely összegek a kalocsai Sárközyi Takarékpénztárnál vannak elhelyezve.

A **katholikus népiskolák t. tanítóihoz!** A «Népvilág» f. évi 10. számában közölt kérelmemre és ígéretükre hivatkozva *sürgősen* fölívom azon t. tanító urakat, kik a Szent-István-Társulati tót nyelven kiadandó népraf. kiadásra vállalkozni szivesek lesznek, hogy ezen kérelmüket velem folyó hó 24-ke után következő héten legkorábban sziveskedjenek. Leköteleznek azzal is, ha megadják: hány füzet kelendőségére lehetend számítani. *Ne múltatassanak megvetni áldozatkészségemet, a mit őrveik fölmira hozni szándékozom.* Annál nagyobb lesz az áldozat,

minél jobban kitesznek magukért a t. tanító urak. Kegyeskedjenek csak próbát tenni és — erősen bízom az Istenben és Szent Antal segítségében — hogy nem fognak csalatkozni. Az első füzet 34—38 oldalnyi terjedelemben «*Szűty Anton páduanskj a chlieb chudobnych*» ezim. t. évi április első hetében lesz szétküldve. Ara ingyenes terjesztés esetére 6 fillér lesz: bolti ára 10 fillér. Nagy-Tapolcsány 1901 márczius 18. *Kriha Constant*, kórházi lelkész.

A **szatmári kath. iskolák megmentése.** A szatmári iskolák államosítása ügyében Chorin Ferencz dr. és Halász Ferencz miniszteri osztálytanácsos közbejöttével hetfőn értekezlet tartatott Szatmárt, melyre a bizottsági tagok voltak hivatalosak, kik az ügy érdekében jelentékeny számmal vettek részt a tanácskozáson. Halász Ferencz előadta, hogy a város már régebb idő óta azon határozatot hozta, hogy az iskolákat átadja az államnak. E határozat ellen azonban Mészlényi Gyula püspök felekezéssel élt és a római katolikus iskolák kivételét kérte a minisztertől. Előadta továbbá, hogy a felekezés folytán a miniszter tárgyalásokat kezdett a püspökkel, melyek végleges megállapodásra vezettek. Ennek a kapcsán kimondotta az értekezlet, hogy az iskolákat a római katolikus elemi iskola kivételével átadja az államnak s rendelkezésére bocsátja azon 52 ezer koronát, melyet eddig az iskolák főtartására fordított. Ez összegből ledeszettnek a római katolikus iskolák dologi kiadása, a többiről a megyés püspök ömélit gondoskodik.

A **kath. tanügyi tanács ülése.** A ma már hálá a Gondviselésnek teljes erejéből működő tanügyi tanács esütörtökön d. u. és pénteken d. e. tartotta meg minden tekintetben nagyszabású ülését. Jelen voltak egyházi részről: Steinberger Ferencz, n.-várad kanonok mint elnök, Csávolszky József váci kanonok, főtanfelügyelő, Dóbróssi Lajos ezimz. kanonok a pécsi, Guzsvenitz Vilmos az esztergomi tanítóképzők igazgatói és Fonyó Pál. Világi tanácsok részéről: Ember Károly, mint tartselnök; Dreisziger Ferencz kalocsai, Bertalan Vince esztergomi és Szőke Sándor egyri tanítóképző tanárok. Barabás György sárvári, Tóth Géza jászói, Walter Károly budapesti, Rohm Nándor soproni és Ujlaki Géza győri igazgató-tanítók és Györfly János fővárosi tanító. Mint vendég Bobossy János monori tanító. Elnök üdvözölve a nagyon szép számmal megjelent tagokat, jelemti, hogy bíbornok hercegprímás ő főmagassága és a kalocsai érsek ő nagyméltósága 400—400 koronát ajánlottak től évi hozzájárulással a központi bizottság költségének fedezésére. Azután Dóbróssy Alajos előadó adta elő munkáját: «A közokt. miniszterium által kiadott tanítóképző-intézeti rendszabálylat és a tanképesítő vizsgálati szabályzattal szemben a kath. álláspont megjelölése.» A tárgy körül magas számmal élénk vita fejlődött ki, melynek eredménye azon határozat, a mely szerint a tanügyi tanács képzési szakosztályának az előadó által benyújtott és különben szerkesztett tervezete kiadatik, hogy a képzők tantestületének hozzájárulása után véglegesen megállapítsák a fejlesztés, de nem az utánzás céljából szükséges újabb módosítás. Azután Szőke Sándor tartotta meg érdekes előadását: A kath. népiskolákkal kapcsolatos gazdasági ismétlőiskolák szervezete és azok tantervéről. E tárgy körül is vonzó eszmésere fejlődött ki, mely azon határozatot eredményezte, a mely szerint a magas püspöki kar fölkérendő lesz, hogy a gazdasági iskolák szervezése szempontjából szükséges együttes rendtartást és utasítást adjon ki, melynek meg szerkesztésével a tanügyi tanács bizatnék meg. Mindkét tárgy körül a vita rajongó kath. lelkeseséről, még bölcseseit szetteként pedagógiai ismeretről és minden ízben erős kath. és nemzeti érzületről tett tanúságot, melynek hővébb ismertetéséről jövő számunkban számotunk be, miután a gyűlés, lapunk zártakor meg folyik. —».

Adomány. Szirmesanyi Pál székesi püspök az arva-megyei Lokeza község szegény és elemi csapásokkal sújtott római katolikus hitközségének iskolaépítési költségei fedezéséhez 800 koronát adományozott s ezáltal örömet s nagyfokú szeretetet ébresztett föl hűveiben magára iránt.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Alsó-Palótfai kántortanítói állásra (10. számban) hirdett pályázat határideje *március 31.* Jövedelemhez hozzáveendő még 9—10 mázsa gabona. Tanulmány magyar-tól. Államsegély keltatásba helyeztetik. — Lásd a 10. számot. 100 1—1

Pócsánymegye **nagyleghi kántortanítói állásra** pályázat hirdették *április 15-ére.* Kérvények *április 11-ig* aláírva köldendő. Választás előtti megjelenés kívánatik. Állás számra elfoglalandó. Jövedelme különfelelben 1119 korona. *Gáster János,* plébános. 106 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **gorbédi (bárm.) megüresedett** rom. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették a következő javadalmakkal: szabadlakás, mely áll 2 szobából, konyha, kamra és szükséges melléképületekkel, szép kerttel kapcsolatban. 500 korona 60 fillér készpénz, 12 ölből kétszeres buza és 10 ölből szemes tengeri, 12-ol tűzifa, 1904 kath. hold szántóföld, 4 kath. hold legelő, 4 kath. hold kaszáló 4 kath. hold erdőilletőség. Tanulmány magyar. A részvételi okmányok okmányokkal felszerelt folyamodványukat megőrzés és főtisztelendő Vinkler József címzve, püspök és nagyváradi nagyprépost kegyúrhoz ezímezve, *április 10-ig Ludenmayer Károly* tk. kanonok, kerületi esperes urhoz *Fenkőre* küldjék. Személyes megjelenés nem kívánatik, mivel az állás kinevezés útján töltetik be. 103 1—2

Pécsi egyházmegye.

A **Dömörmegyei kis-doroghi** rom. kath. népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra *április 14-ig* pályázat hirdették. Az állomás jövedelme 700 korona, havi részletekben kiszolgáltatva, egy buterózott szoba és konyha; második szoba s 1/2 hold kertiletmény egyenértékű a 700 koronában foglaltatik. Kötelessége egy osztály önállóan vezetni és a kántori teendőkben szükség esetében segíteni. Tanulmány: magyar-német. Pályázhatnak helyi osztálytanítók és tanítónők. Kérvények *iskolaszéknek Kis-Dorogh Tótnak* küldendő. 104 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Dereks (Gömörmegye) rom. kath. iskolaszéke a másodtanteremre *április 9-ig* pályázatot hirdet. Évi javadalma tanáson kívül hitközségtől 600 korona, 10 méter fa, 180 kor. államsegély. *Dussek Ferenc* plébános. 101 1—1

Levart (Gömörmegye) rom. kath. főiskolászéke kántortanítói állására *április 9-ig* pályázhatni. Évi javadalmazása 614 kor. államsegély 186 kor. *Dussek Ferenc* *devesői* plébános. 102 1—1

Vácsi egyházmegye.

A **szecsenykei** rom. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették a következő jövedelemmel: 1. szabadlakás, 2 szoba, konyha, kamra, felszer. öf és konyhakerettel, 2. 8 hold szántóföld és egy hold rét. 3. 4 öf kemény tűzifa és 6 korona deputátum. 4. 448 korona államsegély és 100 korona körpötlék. 5. legalább 60 pár után, fél kiló rozs és 25 krajczár, 78 házszám után fél negyed rozs tanítás ezimen. 6. circa 40 korona stóla. Az állomást enyemű óhajló okleveles kántortanító urak kérvényüket *április 10-ig* nyújtják be aláírott iskolaszéki elnököknek. *Jakabovits Sándor* iskolaszéki elnök, *Beeske,* nográdmegye, u. p. Nógrád-Bereczel. 105 1—2

Magyar-Lukafai rom. kath. főkegyház kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Határidő *április 1.* Javadalmazása: 2 szoba, konyha, kamra, istálló, pincze, pajta, 6 hold vetőföld, a hívek teljesítenek mindennemű földmunkát, 1 hold kert, 2 hold rét. Párber 8 mérő rozs, 4 mérő buza, 138 korona pénz. Sopronyi alapítványból 44 kor. Tandíjából rendes és ismétlő-iskolásoktól 30 kor. körül, stóla 10 korona körül, 5 öf fa udvarba állítva, 4 masélfuvar 8 kor. Összesen a lakás és kert kivételével,

600 korona. Oklevéllel bírónak 200 korona államsegély keltatásában. Folyamodványok *Friedrich Antal* iskolaszéki elnökhöz *Nagy-Hárságyra* (Somogy megye) intézendők. 99 1—1

A **balaton-csehii** rom. kath. iskola osztálytanítói állására pályázat hirdették. Fizetése egész évre 500 korona készpénz utólagos havi részletekben, lakás a 6—8 percnyire fekvő Ordán a kántortanítónál és étkezés. Kötelessége Csehiben a mindennapi és vasárnapi tankötelességeket tanítani, s a kántoriakban segíteni. Az állás most csak ideiglenesen, a jelen tanévre töltetik be, mert az iskolaszék egyházhatósági engedéllyel az iskolát önállóítani akarja, mi ha sikerülni fog, a most megválasztottnak keltatása lehet esetleg az önállóítandó állásra. A kérvények *f. hó 30-ig Kozma László* plébános és iskolaszéki elnökhöz *Szöllos-Cyörökre* küldendő. 98 1—1

Nagyheti szertartások.

Officium Hebdomadae Sanctae.

Magyar és latin szöveggel. Az egyházi hatóság engedelmével.

Ára: füzve **K 2.40**, angolvaszonkötés **K 3.20**, bőrkötés vörösmetszéssel **K 4.40**, bőrkötés arany-metszéssel **K 5.20**, chagrinkötés **K 7.—**, igen finom borjúborkötés **K 8.—**

Levelek az első szent áldozás után.

Franciaából fordította: **Stadler Endre.**

Ára: felfvaszonkötésben **50 fillér**, egész vaszonkötésben **80 fillér.**

A bérnálás szentsége.

Előkészítő oktatások a bérnálás szentségének fölveteléhez. Írta: **Novák Lajos.** (Az egyházi hatóság engedelmével.) Ára **24 fillér.**

Megrendelhetők legczelszerűbben a pénz előleges beküldésével

a **Szent-István-Társulat** könyvkiadóhivatalában
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 27 évi fennállása óta

800-on felül új orgonát

épített, melyek közül 300 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.